

МАТЕРІАЛИ

Круглого столу

**«Об'єднання теорії та практики – запорука
підвищення готовності оперативно-рятувальних
підрозділів до виконання дій за призначенням»**

Харків 2019

Об'єднання теорії та практики – запорука підвищення готовності оперативно-рятувальних підрозділів до виконання дій за призначенням. – Харків: НУЦЗУ, 2019. – 155 с. Українською та російською мовами.

Включено матеріали, які доповідались на круглому столі на базі Національного університету цивільного захисту України.

Розглядаються аспекти вдосконалення діяльності оперативно-рятувальних підрозділів..

Матеріали розраховані на інженерно-технічних працівників Державної служби України з надзвичайних ситуацій, науково-педагогічний склад та здобувачів вищої освіти навчальних закладів України та інших країн світу.

ПРОГРАМНИЙ КОМІТЕТ

Голова:

АНДРОНОВ

Володимир Анатолійович

проректор з наукової роботи Національного університету цивільного захисту України, полковник служби цивільного захисту, Заслужений діяч науки та техніки України, доктор технічних наук, професор

Заступник голови:

ОЛІЙНИКОВ

Олексій Анатолійович

начальник факультету оперативно-рятувальних сил Національного університету цивільного захисту України, кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник

Члени оргкомітету:

КОВАЛЬОВ

Павло Анатолійович

начальник кафедри пожежної та рятувальної підготовки Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

ЛІСНЯК Андрій

Анатолійович

начальник кафедри пожежної тактики та аварійно-рятувальних робіт Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

КАЛИНОВСЬКИЙ

Андрій Якович

начальник кафедри інженерної та аварійно-рятувальної техніки Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

ТАРАХНО

Олена Віталіївна

начальник кафедри спеціальної хімії та хімічних технологій Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

БОРОДИЧ

Павло Юрійович

доцент кафедри пожежної та рятувальної підготовки Національного університету цивільного захисту України, кандидат технічних наук, доцент

*Ю.Ю. Дендаренко, к.т.н., доцент, ЧПБ ім. Героїв Чорнобиля, НУЦЗУ,
Ю.М. Сенчихін, к.т.н., професор, професор каф., НУЦЗУ,
В.А. Краснов, здоб. вищ. осв., НУЦЗУ*

РАЦІОНАЛЬНІ СХЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ РАДІАЛЬНИХ ВОДЯНИХ СТРУМЕНІВ ДЛЯ ЗАХИСТУ СУСІДНІХ З ПАЛАЮЧИМ РВС-3000 ПІД ЧАС ПОЖЕЖІ

Для визначення ефективності радіальних водяних струменів під час здійснення операцій захисту сусідніх РВС від теплового впливу факела полум'я палаючого необхідно провести порівняльні розрахунки сил і засобів (СіЗ) за двома схемами: 1) традиційна методика охолодження сусідніх з палаючим РВС-3000 з використанням компактних водяних струменів за допомогою ручних пожежних стволів РС-70 та переносних пожежних лафетних стволів ПЛС-20П; 2) захист РВС лафетними стволами з насадками для створення радіальних водяних струменів. За еталон оберемо резервуарну групу з чотирьох РВС-3000: один РВС – палаючий, решта – сусідні.

Зауважимо, що згідно з [1] охолодження напівпериметра кожного сусіднього резервуара необхідно здійснювати за допомогою не менше двох стволів з насадками для створення компактних водяних струменів, навіть якщо розрахунками встановлено, що ця кількість не перевищує одного ствола. Охолодження може бути здійснено як за допомогою ручних пожежних стволів РС-70 з насадками діаметром 19 мм, так і за допомогою переносних пожежних лафетних стволів ПЛС-20П з насадками переважно діаметром 25 мм. Причому витрата води кожного ствола РС-70 при напорі на ньому $H_{\text{ств}} = 40$ м дорівнює 7,4 л/с, а ПЛС-20П при напорі $H_{\text{ств}} = 60$ м – 16,7 л/с; витрата ПЛС-20П, що обладнаний насадком для створення радіального водяного струменя при напорі $H_{\text{ств}} = 70$ м складає ≤ 11 л/с.

Лафетні стволи ПЛС-20П з насадками для створення радіальних водяних струменів, враховуючи конструктивні параметри РВС-3000, мають бути встановлені під кутом $43,5^\circ$, на відстані 6,3 м від резервуару та висоті 2,5 м. Висоту встановлення ПЛС-20П на вказаній висоті обрано з розрахунку, коли, в залежності від обстановки на пожежі, є можливість всередині обвалування встановити пожежний автомобіль зі стаціонарним лафетним стволом, насадок якого для створення компактного водяного струменя замінюється на НРС (висота встановлення стаціонарного лафетного ствола над рівнем землі в такому разі $\approx 2,5$ м). У разі, коли така можливість відсутня, ПЛС-20П з НРС (насадком на лафетний ствол для створення радіальних водяних струменів-екранів) має бути встановлено на спеціально виготовленому пристрою (щоглі) на висоті 2,5 м за схемами розташування СіЗ пожежно-рятувальних підрозділів, після чого пожежна техніка (автоцистерна, пожежна насосна станція тощо) розвиває напір на насосі з таким розрахунком, щоб напір на ПЛС-20П дорівнював $H_{\text{ств}} \geq 70$ м.

Сумарна витрата води під час захисту РВС-3000 за допомогою радіальних водяних струменів при напорі на ПЛС-20П $H_{\text{ств}} = 70$ м не перебільшуватиме

$$\sum Q = q_1^{\text{ств}} + q_2^{\text{ств}} = 11 + 11 = 22 \text{ л/с}, \quad (1)$$

де $q_1^{\text{ств}}$; $q_2^{\text{ств}}$ – витрати води зі стволів з НРС, л/с при напорі на стволі $H_{\text{ств}} = 70$ м.

Особовий склад, що має забезпечити роботу ПЛС-20П з НРС на оперативних позиціях, діятиме в межах обвалування тільки під час їх встановлення на щоглах (як підтвердив експеримент, для встановлення на оперативну позицію кожного ПЛС-20П з НРС необхідно не більше 2 чоловік із числа особового складу пожежно-рятувальних підрозділів). Після цього особовий склад відводиться у безпечне місце для здійснення контролю за роботою насосно-рукавних систем і, таким чином, не буде діяти під впливом НФП.

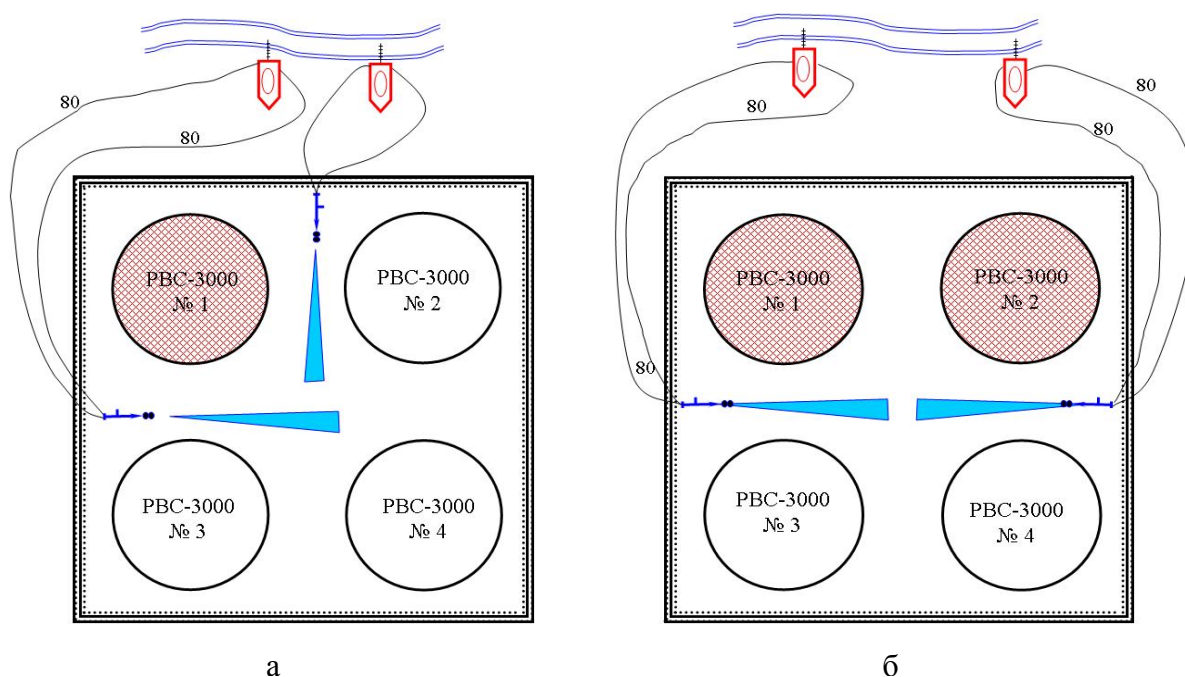
Отже, для встановлення двох ПЛС-20П з НРС на оперативні позиції необхідно задіяти кількість особового складу

$$N_{\text{ос}} = N_{\text{ств}}^{\text{зах}} \cdot N_{\text{ств}}^{\text{о/с}} = 2 \cdot 2 = 4 \text{ особи,} \quad (2)$$

де $N_{\text{ств}}^{\text{зах}}$ – кількість стволів, що подаються на захист сусідніх РВС-3000.
Кількість оперативних відділень пожежної техніки основного призначення

$$N_{\text{відд}} = \frac{N_{\text{ос}}}{4} = \frac{4}{4} = 1 \text{ відд.} \quad (3)$$

На рис.1 показані можливі схеми розташування СіЗ під час пожежі у резервуарній групі з чотирьох РВС-3000. Розрахунки СіЗ для організації захисту РВС-3000 у групі з шести резервуарів повинні вестися аналогічно показаним вище.

Рис. 1 – Схеми розташування СіЗ під час пожежі у резервуарній групі з чотирьох РВС-3000:

а - розташування СіЗ по захисту двох РВС при одному палаючому; б - розташування СіЗ по захисту двох РВС при двох палаючих

Порівнюючи розрахунки СіЗ, зазначимо, що використання НРС для захисту сусідніх з палаючим РВС-3000, на відміну від традиційної методики, дає змогу скоротити кількість особового складу в середньому в 4,5 разу або на 77%, а витрати води відповідно – в 4,6 разу або на 78%, що, безперечно, доводить ефективність застосування раціональних схем захисту РВС під час пожеж в резервуарних парках для зберігання нафти і нафтопродуктів за допомогою радіальних водяних струменів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Довідник керівника гасіння пожежі. – Київ: ТОВ «Літера-Друк», 2016. – 320 с.

Назаренко С.Ю., Лузан Д.А.	
Планування експериментальних випробувань зразків напірних пожежних рукавів на розрив.....	73
Оксьом Т.Ю., Петухова О.А.	
Вдосконалення локалізації пожеж в готелях за рахунок АСПГ.....	75
Останов К.М., Греков А.С.	
Дослідження траєкторій руху гелеутворюючих складів при різноманітних кутах нахилу стволів розпилувачів установки АУГГУС-М.....	76
Отрош Ю.А., Король О.В.	
Техногенна безпека об'єктів хімічної промисловості.....	78
Петухова О.А., Горносталь С.А.	
Підвищення ефективності протипожежного захисту виробничого об'єкту.....	80
Петухов Р.А.	
Дослідження пін швидкого тверднення як перспективного ізолюючого засобу для ліквідації наслідків аварій з виливом токсичних рідин.....	82
Покалюк В.М.	
Декомпозиція професійної підготовки особового складу структурних підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту України.....	84
Поліванов О.Г.	
Альтернативне застосування «NOVECT ^{TM} 1230».....	86
Пономаренко Р.В., Мішина В.О.	
Особливості утримання приміщень в дпрч та порядок допуску осіб у службові приміщення.....	88
Пономаренко Р.В., Стадник Д.О.	
Особливості організації служби в підрозділах гарнізону орс цз, що охороняють об'єкти на договірних засадах.....	90
Попов І.І., Толкунов І.О.	
До питання методичного забезпечення прогнозування та оцінки наслідків масових пожеж.....	92
Рубан Д.В., Виноградова Н.О., Петухова О.А., Горносталь С.А.	
Вдосконалення способу визначення характеристик пожежних кран-комплектів (ПКК).....	94
Савельєв Д.І.	
Застосування бінарних вогнегасних систем для гасіння ландшафтних пожеж.....	96
Савельєв Д.І., Бондарєв Д.Р.	
Шляхи облаштування вогнезахисних хімічних смуг для гасіння лісових пожеж.....	97
Савченко О.В., Баїттова Д.М., Ідаєтов Д.О.	
Перспективи використання бінарних гелеутворюючих систем при ліквідації пожеж на нафтоналивних суднах.....	98
Самбор М.А., Гудович О.Д.	
Правові засади функціонування підсистеми охорони публічного (громадського) порядку ЄДСЦЗ в умовах надзвичайних ситуацій.....	99
Дендаренко Ю.Ю., Сенчихін Ю.М., Краснов В.А.	
Раціональні схеми застосування радіальних водяних струменів для захисту сусідніх з палаючим рвс-3000 під час пожежі.....	101
Сировий В.В., Агашков С.С.	
Класифікація оперативних дій та виїзд і прямування пожежно-рятувального підрозділу до місця пожежі.....	103
Смирнов О.М.	
Доцільність та порядок проведення утилізації 240 мм мінометних пострілів ЗВФ2 з АРМ ЗФ2.....	105

Підписано до друку 10.10.19. Формат 60x84/16.
Папір 80 г/м². Ум.друк. арк. 9,3
Тираж прим. Вид. № 57/19. Обл.вид арк. 7,2
Сектор редакційно-видавничої діяльності
Національного університету цивільного захисту України
61023, м. Харків, вул. Чернишевська, 94

www.nuczu.edu.ua